

Niet iedere beperking is een beperking

29. Maar de essentie van art. 3 lid 2 Sbaow is dat niet iedere beperking leidt tot het 'ondervinden van beperkingen' als bedoeld in art. 1a:1 lid 2 Wajong en daarmee ook niet tot het aanvangen van de Amber-termijn.

30. Als op de 18de verjaardag sprake is van ziekte of gebrek zonder dat dit tot gevolg heeft dat de betrokkene op dat moment al duurzaam geen arbeidsvermogen heeft, dan vangt de Amber-termijn van art. 1a:1 lid 2 Wajong alleen aan als op die datum:

- a. als gevolg van die ziekte een *zodanige* vermindering of verlies van *lichamelijke of psychische structuur of functie* optreedt, dat dit leidt tot
- b. vermindering of verlies van *normale gedragingen en activiteiten* én
- c. vermindering of verlies van *normale sociale rolvulling*.

31. Daarbij dient onder normale gedragingen en activiteiten en normale sociale rolvulling te worden verstaan: de *voor de betrokkene normale* gedragingen, activiteiten en sociale rolvulling.

32. Dat betekent dat als een betrokkene ondanks een op zijn 18de verjaardag aanwezige aandoening *wel* in staat is om vanaf zijn 18de verjaardag op *reguliere* wijze een studie te volgen (dat wil zeggen: zonder op die aandoening terug te voeren vertraging en zonder aanpassingen of voorzieningen), op zijn 18de verjaardag *geen* sprake is van vermindering of verlies van normale gedragingen en activiteiten en van normale sociale rolvulling en daarmee ook niet van het ondervinden van beperkingen als bedoeld in art. 1a:1 lid 2 Wajong.

E. van den Bogaard

Ed van den Bogaard is advocaat bij Westhoff Advocaten te Amsterdam, voorzitter van de Adviescommissie bestuursrecht van de Nederlandse Orde van Advocaten en bestuurslid van de Specialisatievereniging Sociaal Zekerheidsrechtadvocaten SSZ

Mogelijke resultaat van behandelingen onzeker, maar voor de Wajong wordt ook bij een geringe kans op herstel geen duurzaamheid aangenomen

Centrale Raad van Beroep
13 februari 2025, nr. 24/386 WAJONG,
ECLI:NL:CRVB:2025:255
(Weyers, Smit-Colenbrander, Van Olden-Smit)
Noot E. van den Bogaard

Duurzaamheid. 10-jaarstermijn.

[Wajong art. 1a:1]

i. De verzekeringsarts bezwaar en beroep heeft zich op het standpunt gesteld dat – nadat appellante met een behandeling beter heeft leren omgaan met haar beperkingen vanuit ASS – een adequate behandeling voor de traumaproblematiek en wellicht ook voor de scheef geraakte vorming van de persoonlijkheid, mogelijk is. Als appellante in een betere psychische conditie komt zal er, voor zover ze daardoor fysiek al niet zal verbeteren, ook een ingang ontstaan voor een revalidatieprogramma dat gericht is op haar pijnklachten. Daardoor zal appellante wellicht in de toekomst vier uur per dag belastbaar worden en zullen naar verwachting ook haar werknemersvaardigheden zich nog in positieve richting kunnen ontwikkelen. Hiermee heeft de verzekeringsarts bezwaar en beroep zijn standpunt, dat het arbeidsvermogen bij appellante vooralsnog niet duurzaam ontbreekt, voldoende onderbouwd.

ii. De Raad onderkent dat het mogelijke resultaat van de door de verzekeringsartsen genoemde behandelingen onzeker is en dat van een verbetering van het functioneren bij appellante wellicht pas na jaren van behandeling sprake zal kunnen zijn. Voor de toepassing van de Wajong kan in een situatie waarbij op lange termijn slechts een geringe kans op herstel bestaat, anders dan bij de Wet WIA, echter geen duurzaamheid worden aangenomen.

Ook als sprake is van een geringe kans op herstel op lange termijn, is immers niet uitgesloten dat

de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich in de toekomst nog kunnen ontwikkelen. De wetgever heeft er voor gekozen dat in een dergelijke situatie eerst na een periode van tien jaar wordt aangenomen dat het arbeidsvermogen duurzaam ontbreekt.

Uitspraak op het hoger beroep tegen de uitspraak van de rechtbank Den Haag van 11 januari 2024, 23/3064 (aangevallen uitspraak),

tussen:

[appellante] te [woonplaats] (appellante)

de Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv)

Samenvatting

Het gaat in deze zaak over de vraag of het Uwv terecht heeft geweigerd appellante een Wajong-uitkering toe te kennen. De Raad komt tot het oordeel dat het Uwv zich terecht op het standpunt heeft gesteld dat het ontbreken van arbeidsvermogen bij appellante niet duurzaam is en terecht heeft geweigerd appellante een Wajong-uitkering toe te kennen.

Procesverloop

Namens appellante heeft mr. Ö. Sahin, advocaat, hoger beroep ingesteld en nadere stukken ingediend. Het Uwv heeft een verweerschrift ingediend.

Bij brief van 9 oktober 2024 heeft mr. J. Marges, advocaat, zich als gemachtigde van appellante gesteld en vervolgens aanvullende gronden en medische stukken ingediend.

Het Uwv heeft een reactie ingezonden.

De Raad heeft de zaak behandeld op een zitting van 8 januari 2025. Appellante is verschenen, vergezeld door haar moeder en bijgestaan door mr. Marges. Het Uwv heeft zich laten vertegenwoordigen door mr. M.C. Puister.

Overwegingen

Inleiding

1. Bij de beoordeling van het hoger beroep zijn de volgende feiten en omstandigheden van belang.

1.1. Appellante, geboren op [geboortedatum] 2001, heeft met een door het Uwv op 10 mei 2022 ontvangen formulier een aanvraag voor een uitkering op grond van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) ingediend. Daarbij is vermeld dat appellante een

autismespectrumstoornis (ASS) en fibromyalgie heeft. Bij de aanvraag is informatie gevoegd van een psycholoog en reumatoloog. Het Uwv heeft vervolgens een verzekeringsgeneeskundig en arbeidskundig onderzoek verricht, waarna geconcludeerd is dat appellante weliswaar nu geen arbeidsvermogen heeft, maar dat deze situatie niet duurzaam is. Met een besluit van 15 augustus 2022 heeft het Uwv vervolgens geweigerd appellante een Wajong-uitkering toe te kennen.

1.2. Bij besluit van 31 maart 2023 (bestreden besluit) heeft het Uwv het hiertegen door appellante gemaakte bezwaar ongegrond verklaard. Hieraan liggen rapporten van een verzekeringsarts bezwaar en beroep en een arbeidsdeskundige bezwaar en beroep ten grondslag.

Uitspraak van de rechtbank

2. De rechtbank heeft het beroep tegen het bestreden besluit ongegrond verklaard. Hiertoe heeft de rechtbank overwogen dat het medisch onderzoek zorgvuldig is geweest. Daarnaast heeft de rechtbank geoordeeld dat wat appellante heeft gesteld over haar traumabehandeling, revalidatie en behandeling voor ASS en de verklaringen van haar moeder niet uitsluiten dat de basale werknemersvaardigheden kunnen verbeteren als gevolg van behandeling, zoals geconcludeerd door de verzekeringsarts bezwaar en beroep. Verder heeft appellante niet aannemelijk gemaakt dat de arbeidsdeskundige bezwaar en beroep niet gevolgd kan worden in de conclusie dat, gelet op de stages en bijbaantjes van appellante, appellante in staat moet worden geacht om (minimaal) een uur per dag aaneengesloten te kunnen werken. Gelet hierop heeft het Uwv terecht geconcludeerd dat geen sprake is van het duurzaam geen mogelijkheden hebben tot arbeidsparticipatie per datum in geding. Het Uwv heeft terecht vastgesteld dat appellante geen recht heeft op een Wajong-uitkering.

Het hoger beroep van appellante

3.1. Appellante is het met de uitspraak van de rechtbank niet eens. Appellante heeft tegen die uitspraak aangevoerd dat het Uwv onvoldoende heeft onderbouwd wat de behandeling voor appellante zal betekenen wat betreft haar beperkingen. Het Uwv had een inschatting moeten geven van het te behalen resultaat van de behandeling bij SARR Autisme Antes (SARR), waarvoor appellante al geruime tijd op de wachtlijst staat en op welke feiten en omstandigheden hij de te beha-

len resultaten baseert. Haar beperkingen hebben er namelijk tot op heden voor gezorgd dat zij – ondanks jarenlange behandelingen – geen opleiding heeft kunnen afronden en een baan hoger dan zeven maanden heeft kunnen behouden. Anders dan het Uwv stelt, kan appellante niet één uur aaneengesloten werken. Het Uwv heeft daarbij enkel gekeken naar het feit dat appellante opleidingen heeft gevolgd en enkele bijbaantjes heeft gehad. Dit is onvoldoende om te kunnen stellen dat appellante één uur aaneengesloten kan werken.

Het standpunt van het Uwv

3.2. Het Uwv heeft verzocht de aangevallen uitspraak te bevestigen.

Het oordeel van de Raad

4. De Raad beoordeelt of de rechtbank terecht het bestreden besluit over de weigering van de Wajong-uitkering in stand heeft gelaten aan de hand van wat appellante in hoger beroep heeft aangevoerd, de beroepsgronden. De Raad komt tot het oordeel dat het hoger beroep niet slaagt. De wettelijke regels en beleidsregels die voor de beoordeling van het hoger beroep belangrijk zijn, zijn te vinden in de bijlage bij deze uitspraak.

4.1. Niet in geschil is dat appellante op 10 mei 2022 (datum aanvraag) geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie (arbeidsvermogen) heeft omdat zij voldoet aan de voorwaarden dat zij niet vier uur per dag belastbaar is en niet over basale werknemersvaardigheden beschikt. Appellante heeft zich op het standpunt gesteld dat zij ook voldoet aan de voorwaarde dat zij niet ten minste één uur aaneengesloten kan werken. Partijen zijn daarnaast verdeeld over de vraag of het ontbreken van arbeidsvermogen duurzaam is.

De voorwaarde van het niet ten minste één uur aaneengesloten kunnen werken

4.2. Het Uwv kan worden gevolgd in zijn standpunt dat appellante ten minste één uur aaneengesloten kan werken. De voorwaarde van het ten minste één uur aaneengesloten kunnen werken ziet, gelet op de Nota van Toelichting bij de wijziging van het Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten per 1 januari 2015 (Stb. 2014, 359), op het zelfstandig functioneren van een betrokkene. Daarbij gaat het er uitsluitend om dat niet vaker dan één keer per uur een substantiële onderbreking van het productieproces noodzakelijk is

om de betrokkene bij te sturen als gevolg van beperkingen in aandacht, geheugen of stemming. De noodzaak om iemand bij te sturen is er als een betrokkene zelf niet kan onderkennen dat hij op enig moment niet adequaat functioneert en/of hij zichzelf daarin niet kan corrigeren.

4.3. Bij appellante is sprake van een combinatie van lichamelijke en psychische problematiek, die volgens de verzekeringsarts bezwaar en beroep onder meer leidt tot een zodanige beperking in de energetische belastbaarheid dat appellante geen vier uur per dag belastbaar is. Appellante ervaart dagelijks pijn, gebruikt hulpmiddelen en heeft moeite met zelfverzorging en huishoudelijke taken. Bij appellante is daarnaast sprake van aanhoudende traumaklachten en depressieve gevoelens die maken dat zij op de datum van haar aanvraag niet beschikt over basale werknemersvaardigheden. Dat die problematiek ook maakt dat appellante in taken moet worden bijgestuurd, omdat zij vanwege haar psychische problematiek zelf niet onderkent dat zij niet adequaat functioneert of zichzelf daarin niet kan corrigeren, waarbij dit dan leidt tot een substantiële onderbreking van het arbeidsproces, blijkt niet uit de gedingstukken en de aanwezige medische informatie. De verzekeringsarts bezwaar en beroep heeft in dit verband terecht ook gewezen op de door appellante gevolgde opleidingen/stages en de bijbaantjes waarin appellante heeft gewerkt, waarin van een noodzaak tot bijsturing niet is gebleken.

De duurzaamheid van het ontbreken van arbeidsvermogen

4.4. De beoordeling van de duurzaamheid van het ontbreken van arbeidsvermogen betreft een inschatting van de kansen op verbetering van de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie (arbeidsvermogen). Duurzaamheid op grond van de Wajong wordt aangenomen in een situatie waarin de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich niet meer kunnen ontwikkelen.¹ Gelet op de wetgeschiedenis is hiervan sprake als een betrokkene geen enkel perspectief meer heeft op ontwikkeling en herstel is uitgesloten.² Als het Uwv stelt dat duurzaamheid ontbreekt, hoeft het Uwv niet te onderbouwen dat een betrokkene in de toekomst zal beschikken over arbeidsvermogen. Het Uwv

1 Artikel 1a:1, vierde lid, van de Wajong.

2 *Kamerstukken II* 2011/12, 33161, nr. 3 onder 5.1.

moet in zo'n geval wel aannemelijk maken dat de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich in de toekomst op een dusdanige wijze kunnen ontwikkelen dat niet uitgesloten is dat op termijn arbeidsvermogen zal kunnen ontstaan. Daarbij zijn van belang de bij betrokkene bestaande mogelijkheden tot verbetering van belastbaarheid, verdere ontwikkeling en toename van bekwaamheden.

4.5. Appellante heeft erop gewezen dat zij voor haar aandoeningen gedurende vijftien jaar in behandeling is geweest en zij voor een aantal van haar aandoeningen uitbehandeld is. Dit langdurige traject heeft niet geleid tot arbeidsvermogen. Mogelijk zal alleen nog een driejarig traject voor haar autisme (ASS) bij SARR plaatsvinden. Het is volgens appellante niet realistisch om te verwachten dat na afloop van dit traject opens wel arbeidsvermogen zal zijn ontstaan.

4.6. De verzekeringsarts bezwaar en beroep heeft erkend dat appellante door haar aandoeningen altijd beperkingen voor arbeid zal blijven behouden. Bij appellante is de diagnose ASS echter pas op latere leeftijd gesteld. Een behandeling voor het beter leren omgaan met ASS moet nog beginnen. Appellante vond zelf een behandeling bij het Centrum Autisme Haaglanden niet geschikt en staat al geruime tijd op de wachtlijst voor een intake bij SARR. De verzekeringsarts bezwaar en beroep heeft zich op het standpunt gesteld dat – nadat appellante met een behandeling beter heeft leren omgaan met haar beperkingen vanuit ASS – een adequate behandeling voor de traumaproblematiek en wellicht ook voor de scheef geraakte vorming van de persoonlijkheid, mogelijk is. Als appellante in een betere psychische conditie komt zal er, voor zover ze daardoor fysiek al niet zal verbeteren, ook een ingang ontstaan voor een revalidatieprogramma dat gericht is op haar pijnklachten. Daardoor zal appellante wellicht in de toekomst vier uur per dag belastbaar worden en zullen naar verwachting ook haar werknemersvaardigheden zich nog in positieve richting kunnen ontwikkelen. Hiermee heeft de verzekeringsarts bezwaar en beroep zijn standpunt, dat het arbeidsvermogen bij appellante vooralsnog niet duurzaam ontbreekt, naar het oordeel van de Raad voldoende onderbouwd.

4.7. Dit standpunt van de verzekeringsarts bezwaar en beroep wordt naar het oordeel van de Raad bevestigd in het in beroep ingediende rapport van psychiater J. Terpstra van 23 oktober 2023. Deze psychiater sluit niet uit dat – wanneer

appellante de juiste vorm van traumabehandeling vindt – er uiteindelijk na enkele jaren een verbetering in het functioneren mogelijk kan zijn. De psychiater tekent daarbij aan dat de ASS bij appellante een complicerende factor is, dat het effect van de behandeling op de belastbaarheid in eerste aanleg beperkt zal zijn en dat het nog maar de vraag is in hoeverre appellante hiervan zal profiteren op het vlak van belastbaarheid en arbeidsvermogen. Deze kanttekening van de psychiater doet echter niet af aan het standpunt van het Uwv, dat niet uitgesloten is dat de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich bij appellante nog kunnen ontwikkelen.

4.8. De Raad onderkent – gelet ook op de door de psychiater gemaakte kanttekening – dat het mogelijke resultaat van de door de verzekeringsartsen genoemde behandelingen onzeker is, en dat van een verbetering van het functioneren bij appellante wellicht pas na jaren van behandeling sprake zal kunnen zijn. Voor de toepassing van de Wajong kan in een situatie waarbij op lange termijn slechts een geringe kans op herstel bestaat – anders dan bij een arbeidsongeschiktheidsbeoordeling op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA)³ – geen duurzaamheid worden aangenomen. Ook als sprake is van een geringe kans op herstel op lange termijn, is immers niet uitgesloten dat de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich in de toekomst nog kunnen ontwikkelen. De wetgever heeft er voor gekozen dat in een dergelijke situatie eerst na een periode van tien jaar⁴ wordt aangenomen dat het arbeidsvermogen duurzaam ontbreekt.

4.9. Dat de belemmeringen die appellante ondervindt als gevolg van haar fysieke en psychische aandoeningen in de toekomst wellicht kunnen verminderen, is ten slotte ook te lezen in het medisch advies van 7 augustus 2023 van de arts A. Aazamy aan de gemeente Rijswijk voor de aanvraag van een gehandicaptenparkeerkaart. Deze arts geeft aan dat bij de locomotorische en psychische aandoeningen van appellante het op de lange termijn mogelijk is dat de klachten afnemen, waardoor voortdurende begeleiding van deur tot deur mogelijk in de toekomst niet meer nodig is.

3 Een met artikel 4, derde lid, van de Wet WIA vergelijkbare bepaling ontbreekt in de Wajong.

4 Artikel 1a:1, derde lid, van de Wajong.

4.10. Gelet op het voorgaande heeft de rechtbank terecht het Uvw gevolgd in zijn standpunt dat het ontbreken van arbeidsvermogen van appellante op 10 mei 2022 (datum aanvraag) niet duurzaam was en appellante daarom niet als jonggehandicapte is aan te merken.

Conclusie en gevolgen

5. Het hoger beroep slaagt dus niet. De aangevallen uitspraak wordt bevestigd. Dit betekent dat de weigering van de Wajong-uitkering in stand blijft. 6. Omdat het hoger beroep niet slaagt krijgt appellante geen vergoeding voor haar proceskosten en het betaalde griffierecht.

Beslissing

De Centrale Raad van Beroep bevestigt de aangevallen uitspraak.

Bijlage: voor deze uitspraak belangrijke wettelijke regels

Artikel 1a:1, eerste lid, van de Wajong

Jonggehandicapte is de ingezetene die:

- a. op de dag waarop hij achttien jaar wordt als rechtstreeks en objectief medisch vast te stellen gevolg van ziekte, gebrek, zwangerschap of bevalling duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie heeft;
- b. na de in onderdeel a bedoelde dag als rechtstreeks en objectief medisch vast te stellen gevolg van ziekte, gebrek, zwangerschap of bevalling duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie heeft en in het jaar, onmiddellijk voorafgaand aan de dag waarop dit is ingetreden, gedurende ten minste zes maanden studerende was.

Artikel 1a:1, tweede lid, van de Wajong

De ingezetene die op de dag, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a of b, beperkingen ondervindt als gevolg van ziekte, gebrek, zwangerschap of bevalling, maar op grond van het eerste lid niet aangemerkt wordt als jonggehandicapte, wordt alsnog jonggehandicapte in de zin van dit hoofdstuk en de daarop berustende bepalingen, indien hij binnen vijf jaar na die dag duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie heeft, indien dit voortkomt uit dezelfde oorzaak als die op grond waarvan hij beperkingen als gevolg van ziekte, gebrek, zwangerschap of bevalling ondervond, op de dag, bedoeld in onderdeel a of b.

Artikel 1a:1, derde lid, van de Wajong

De ingezetene die tijdelijk geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie heeft wordt alsnog jonggehandicapte, indien hij gedurende een tijdvak van tien jaar volgend op de dag waarop hij jonggehandicapte zou zijn geworden op grond van het eerste lid, onderdeel a of b, of het tweede lid, indien hij duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zou hebben gehad, geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie had.

Artikel 1a:1, vierde lid, van de Wajong

Onder duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben wordt in dit hoofdstuk en de daarop berustende bepalingen de situatie verstaan waarin de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich niet kunnen ontwikkelen.

NOOT

Herformulering en/of aanscherping duurzaamheids criterium Wajong

1. Soms gaan ontwikkelingen in de rechtspraak schoksgewijs en soms sluipen zij er ongemerkt in. Zo gebruikt de CRvB in de hier opgenomen uitspraak een formulering voor het duurzaamheids criterium van de Wajong die afwijkt van de formulering die sinds 5 april 2018 in mijn hoofd zit voor de Wajong en al sinds 4 februari 2009 voor de Wet WIA.¹

2. In r.o. 4.2.6 van zijn standaarduitspraak van 5 april 2018 over de Wajong 2015 heeft de CRvB over de beoordeling van de duurzaamheid overwogen:

“Bij de vraag naar de duurzaamheid van het ontbreken van arbeidsvermogen gaat het om de toekomstige mogelijkheden tot arbeidsparticipatie. De verzekeringsarts en de arbeidsdeskundige moeten een inschatting maken over hoe de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich bij de betrokkene kunnen ontwikkelen.

Dit brengt voor een zorgvuldige besluitvorming mee dat de inschatting van de verzekeringsarts en/of de arbeidsdeskundige van de ontwikkeling van de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie

¹ Zie r.o. 4.2.6 van CRvB 5 april 2018, ECLI:NL:CRVB:2018:1018, «USZ» 2018/154, m.nt. E. van den Bogaard, en r.o. 7.4 van CRvB 4 februari 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BH1896, «USZ» 2009/67, m.nt. P.S. Fluit.

moet berusten op een *concrete en deugdelijke* afweging van de feiten en omstandigheden die *bij de betrokkene* aan de orde zijn, voor zover die feiten en omstandigheden betrekking hebben op de situatie van de betrokkene op de datum in geding.

In het geval de inschatting van de mogelijkheden tot ontwikkeling berust op een (*ingezette*) *medische behandeling*, is een onderbouwing vereist die ziet op het *mogelijke resultaat* daarvan *voor de betrokkene* (cursivering EvdB):

3. In de hier opgenomen uitspraak overweegt de CRvB in r.o. 4.4:

“Duurzaamheid op grond van de Wajong wordt aangenomen in een situatie waarin de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich niet meer kunnen ontwikkelen.² Gelet op de wetsgeschiedenis is hiervan sprake als een betrokkene *geen enkel perspectief* meer heeft op ontwikkeling en *herstel is uitgesloten*.³ Als het Uvw stelt dat duurzaamheid ontbreekt, hoeft het Uvw *niet te onderbouwen* dat een betrokkene in de toekomst *zal* beschikken over arbeidsvermogen. Het Uvw moet in zo’n geval *wel aannemelijk maken* dat de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich in de toekomst op een *dusdanige wijze* kunnen ontwikkelen dat *niet uitgesloten* is dat op termijn arbeidsvermogen *zal kunnen* ontstaan. Daarbij zijn van belang de bij betrokkene bestaande mogelijkheden tot verbetering van belastbaarheid, verdere ontwikkeling en toename van bekwaamheden (cursivering EvdB):”

4. Dat klinkt toch anders en klonk in mijn oren ook als iets nieuws. Maar een zoekopdracht op rechtspraak.nl met de zoektermen “mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich niet meer kunnen ontwikkelen” en “na een periode van tien jaar alsnog verondersteld aanwezig te zijn” leerde dat de CRvB deze formulering al in zijn uitspraak van 15 maart 2023, ECLI:NL:CRVB:2023:508, voor het eerst heeft gebruikt. Kennelijk heb ik zitten slapen, want ik had deze nieuwe formulering nog niet opgepikt.

5. Maar de CRvB heeft er ook geen aandacht voor gevraagd, aangezien de uitspraak van 15 maart 2023 niet is opgenomen in de maandelijkse jurisprudentie-nieuwsbrief. De hier opgenomen uitspraak van 13 februari 2025 is wel opgenomen in

de nieuwsbrief, zij het dat in de daarin opgenomen samenvatting alleen de weging van de bij appellante aan de orde zijnde bijzonderheden is opgenomen, zodat de nieuwe formulering van het beoordelingskader opnieuw niet onder de aandacht wordt gebracht.

Is er wel iets veranderd?

6. De vraag is natuurlijk of er wel iets is veranderd. Het zou immers zomaar kunnen dat uit het feit dat de CRvB de nieuwe formulering niet expliciet onder de aandacht heeft gebracht, moet worden afgeleid dat de CRvB zelf er geen wijziging van rechtspraak in ziet.

7. Maar naar mijn idee is er wel iets veranderd: in de nieuwe formulering *ontbreekt* dat de inschatting van de ontwikkelingsmogelijkheden moet berusten op een *concrete en deugdelijke* afweging van de feiten en omstandigheden die *bij de betrokkene* aan de orde zijn, en dat als die inschatting berust op een mogelijk geachte of al ingezette medische behandeling, een onderbouwing is vereist die ziet op het *mogelijke resultaat* daarvan *voor de betrokkene*.

De nieuwe formulering legt er vooral de nadruk op dat het UWW *niet hoeft te onderbouwen* dat een betrokkene in de toekomst zal beschikken over arbeidsvermogen, maar kan volstaan met het aannemelijk maken dat de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich in de toekomst op een dusdanige wijze *zouden kunnen* ontwikkelen dat *niet uitgesloten* is dat *op termijn* arbeidsvermogen *zal kunnen* ontstaan. Veel lager kan de lat niet liggen.

‘Niet uitgesloten’ is niet onderscheidend

8. Het probleem met ‘niet uitgesloten’ is dat het geen onderscheidend criterium is. Het is immers niet uitgesloten dat als ik over straat loop, ik zal worden getroffen door een meteoriet. Toch loop ik wel over straat en draag ik daarbij geen helm op mijn hoofd.

9. Dat het niet is uitgesloten dat ik op straat door een meteoriet wordt getroffen is op zich een *vaststaand feit*; die mogelijkheid bestaat gewoon. Maar mijn beslissing om wel op straat te gaan en daarbij geen helm op te zetten baseer ik *niet* op het *feit* dat het niet is uitgesloten dat ik wel word getroffen, maar op de *inschatting* dat de *kans daarop* zeer gering is en dus onvoldoende aannemelijk. Wat daarbij *onderscheidend* is, is hoe *aannemelijk* ik het acht dat het risico zich zal

2 Artikel 1a:1, vierde lid, van de Wajong.

3 Kamerstukken II 2011/12, 33 161, nr. 3 onder 5.1.

realiseren en *niet* dat het risico *niet kan worden uitgesloten*.⁴

De hardheid van 'niet uitgesloten'

10. R.o. 4.7 en 4.8 van de hier opgenomen uitspraak laten mooi zien hoe bikkelhard 'niet uitgesloten' kan uitpakken:

"4.7. Dit standpunt van de verzekeringsarts bezwaar en beroep wordt naar het oordeel van de Raad bevestigd in het in beroep ingediende rapport van psychiater J. Terpstra van 23 oktober 2023. Deze psychiater sluit niet uit dat *wanneer* appellante de *juiste* vorm van traumabehandeling vindt er uiteindelijk *na enkele jaren* een verbetering in het functioneren mogelijk *kan* zijn. De psychiater tekent daarbij aan dat de ASS bij appellante een *complicerende factor* is, dat het *effect* van de behandeling op de belastbaarheid in eerste aanleg *bepert* zal zijn en dat het *nog maar de vraag is* in hoeverre appellante hiervan zal *profiteren* op het vlak van belastbaarheid en arbeidsvermogen. Deze kanttekening van de psychiater doet echter niet af aan het standpunt van het Uvv, dat niet uitgesloten is dat de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich bij appellante nog kunnen ontwikkelen.

4.8. De Raad *onderkent* gelet ook op de door de psychiater gemaakte kanttekening dat het *mogelijke resultaat* van de door de verzekeringsartsen genoemde behandelingen *onzeker* is, en dat van een verbetering van het functioneren bij appellante *wellicht pas na jaren van behandeling* sprake zal kunnen zijn. Voor de toepassing van de Wajong kan in een situatie waarbij op lange termijn slechts een geringe kans op herstel bestaat anders dan bij een arbeidsongeschiktheidsbeoordeling op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA) geen duurzaamheid worden aangenomen. *Ook* als sprake is van een *geringe kans* op herstel op lange termijn, is immers *niet uitgesloten* dat de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich in de toekomst nog kunnen ontwikkelen. De wetgever heeft er voor gekozen dat in een dergelijke situatie *eerst na een periode van tien jaar* wordt aangenomen

dat het arbeidsvermogen duurzaam ontbreekt (cursivering EvdB)."

Verskil tussen Wajong en Wet WIA: een stukje (wets)geschiedenis

11. In r.o. 4.8 wijst de CRvB op het verschil tussen het duurzaamheidscriterium in de Wajong en het duurzaamheidscriterium in de Wet WIA. Waar komt dat verschil eigenlijk vandaan?

12. Het duurzaamheidscriterium maakt sinds 1 januari 2010 onderdeel uit van de Wajong. In het oorspronkelijke voorstel van wet voor de Wajong 2010 was in het tweede en derde lid van art. 5.1.4 (later omgenummerd tot art. 2:4) echter wel het duurzaamheidscriterium uit de Wet WIA overgenomen:

"Het begrip volledig en duurzaam arbeidsongeschikt is overgenomen uit de Wet WIA. (...)

Tweede lid (sic)

In het tweede lid wordt het element «duurzaam» nader uitgewerkt. Van duurzaamheid is sprake wanneer de mogelijkheid tot het verdienen van niet meer dan 20% van het maatmaninkomen het gevolg is van een stabiele of verslechterende medische situatie.

Derde lid (sic)

Het derde lid voorziet in een *uitbreiding* van de term duurzaam. Ook jonggehandicapten die op lange termijn een geringe kans op herstel hebben kunnen als volledig en duurzaam arbeidsongeschikt worden beschouwd (cursivering EvdB).⁵

13. In de nota naar aanleiding van het verslag van 16 februari 2009 wordt herhaald dat er twee situaties zijn waarin de volledige arbeidsongeschiktheid een duurzaam karakter heeft:

"Ten eerste als de verzekeringsgeneeskundige vaststelt dat de betrokkene ook in de toekomst geen arbeid kan verrichten omdat *herstel uitgesloten* is. Ten tweede als de verzekeringsgeneeskundige vaststelt dat er *slechts een geringe kans bestaat* dat de betrokkene in de toekomst herstelt (cursivering EvdB).⁶

14. Maar nog geen 6 weken later wordt in de nota van wijziging van 24 maart 2009 aan het tweede lid toegevoegd: "en het blijvend ontbreken van mogelijkheden tot arbeidsparticipatie" en in het derde lid het woord "duurzaam" ver-

4 Zie ook punt 7 van mijn noot bij CRvB 28 juni 2018, ECLI:NL:CRVB:2018:1941, «USZ» 2018/279, en punt 3-6 van mijn noot bij CRvB 16 januari 2019, ECLI:NL:CRVB:2019:287, «USZ» 2019/141.

5 *Kamerstukken II* 2008/09, 31780, nr. 3, p. 41.

6 *Kamerstukken II* 2008/09, 31780, nr. 7, p. 52.

vangen door: “een medisch stabiele of verslechterende situatie”.

In de toelichting bij deze wijziging is te lezen: “De wijziging van het tweede lid *preciseert* het begrip «duurzaamheid» om volkomen duidelijk te maken dat alleen als een jongere geen enkele mogelijkheid heeft op arbeidsparticipatie, nu niet en in de toekomst niet, deze als duurzaam volledig arbeidsongeschikt wordt aangemerkt. Dat is slechts het geval als de jongere niet tot het verrichten van betaalde arbeid in staat is, ook niet na of met behulp van ondersteuning (bijvoorbeeld in de vorm van omscholing, jobcoach of loondispensatie) of in de vorm van beschut werk op grond van de Wsw.

De wijziging van het derde lid betreft een *redactionele* wijziging (cursivering EvdB).”

15. Maar zoals ik heb uiteengezet in punt 11 van mijn noot onder Rechtbank Amsterdam 14 april 2016, ECLI:NL:RBAMS:2016:2123, «USZ» 2016/251, mag de vervanging van het woord ‘duurzaam’ door de formulering ‘een medisch stabiele of verslechterende situatie’ dan redactioneel zijn bedoeld, taalkundig is die vervanging problematisch en inhoudelijk leidt die ertoe dat de verruimende werking van de geringe kans op herstel niet wordt gehandhaafd, maar juist komt te vervallen.

In de eerste plaats omdat de zinsnede ‘onder een medisch stabiele of verslechterende situatie wordt mede verstaan een medische situatie waarbij op lange termijn een geringe kans op herstel bestaat’ innerlijk tegenstrijdig is. Een stabiele situatie verandert niet, ook niet op de lange termijn in geringe mate en een verslechterende situatie verbetert niet, ook niet op de lange termijn in geringe mate.

En in de tweede plaats omdat de wijziging ook de situatie van op de lange termijn een geringe kans op herstel onder de werking brengt van de aan het tweede lid toegevoegde beperking dat *tevens* sprake moet zijn van het *blijvend* ontbreken van mogelijkheden tot arbeidsparticipatie, waardoor het derde lid zijn zelfstandige betekenis verliest.

16. Het gevolg hiervan is dat in de Wajong 2010 de ‘geringe kans op herstel’ terminologisch is gebleven, maar feitelijk al is verdwenen, zonder dat de wetgever daarvoor een inhoudelijke toelich-

ting heeft gegeven (die toelichting was immers beperkt tot de verscherping (“precisering”) van de stabiele of verslechterende situatie). In de Wajong 2015 is hij ook terminologisch verdwenen.

17. Vanuit die optiek is de overweging van de CRvB dat “(d)e wetgever (...) er voor (heeft) gekozen dat in een dergelijke situatie eerst na een periode van tien jaar wordt aangenomen dat het arbeidsvermogen duurzaam ontbreekt” wel interessant.

18. Op zich kan inderdaad een parallel worden getrokken tussen de ‘op lange termijn geringe kans op herstel’ en het 10 jaar aaneengesloten ontbreken van arbeidsvermogen. Maar in de wetsgeschiedenis van de Wajong 2015 ben ik die parallel niet tegengekomen:

- “Iemand kan ook op het moment van beoordeling tijdelijk geen arbeidsmogelijkheden hebben. De situatie is dus niet duurzaam. In dat geval kan iemand later alsnog aangemerkt worden als jonggehandicapte. Hij moet dan een aaneengesloten periode van tien jaar geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben gehad. Eerst dan wordt aangenomen dat er duurzaam geen mogelijkheid tot arbeidsparticipatie is.”⁸
- “Er zijn drie mogelijkheden waardoor iemand na verloop van tijd alsnog aangemerkt kan worden als jonggehandicapte en recht op een Wajong-uitkering kan krijgen:
  - (...)
  - Ten tweede kan iemand op zijn achttienste, tijdens studie, of binnen vijf jaar daarna, geen arbeidsmogelijkheden hebben, waarbij geen sprake is van een duurzame situatie. Betrokkene kan alsnog aangemerkt worden als jonggehandicapte, indien hij tien jaar achter elkaar geen mogelijkheden tot werken heeft. Op grond van het derde lid van artikel 1a:1 wordt dan aangenomen dat de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie duurzaam ontbreken.”⁹
  - “Naast de hoofdregel die in het eerste lid is opgenomen, is in het derde lid geregeld dat de ingezetene die gedurende een aaneengesloten periode van tien jaar geen mogelijkhe-

7 Kamerstukken II 2008/09, 31780, nr. 8, p. 20.

8 Kamerstukken II 2011/12, 33161, nr. 3, p. 36.

9 Kamerstukken II 2011/12, 33161, nr. 3, p. 37.

den tot arbeidsparticipatie heeft alsnog aangemerkt kan worden als jonggehandicapte. Daarvoor gelden de volgende voorwaarden:

1. De ingezetene wordt niet aangemerkt als jonggehandicapte op grond van het eerste lid, onderdeel a of b, of het tweede lid, uitsluitend omdat hij tijdelijk in plaats van duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie heeft; en
  2. De periode van tien jaar sluit direct aan op de dag waarop de ingezetene op grond van het eerste lid, onderdeel a of b, of het tweede lid, jonggehandicapte zou zijn geworden als het ontbreken van de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie wel duurzaam zouden zijn geweest.¹⁰
- “In het geval dat iemand op zijn achttiende, tijdens studie of binnen vijf jaar daarna, geen arbeidsmogelijkheden heeft, waarbij geen sprake is van een duurzame situatie, kan hij alsnog worden aangemerkt als jonggehandicapte, indien hij tien jaar achter elkaar geen mogelijkheden tot werken heeft. UWV gaat na of iemand in die tien jaar arbeidsvermogen heeft gehad, bijvoorbeeld door te kijken of hij gedurende die tien jaar gewerkt heeft.”¹¹
19. De parallel tussen de geringe kans op herstel en het 10 jaar aaneengesloten ontbreken van arbeidsvermogen is door de wetgever zelf dus niet getrokken. Maar hij heeft wel het voordeel dat daardoor de systematiek tussen de Wet WIA en de Wajong weer gelijk wordt getrokken:
- waar in art. 4 lid 2 Wet WIA onder duurzaam wordt verstaan “een medisch stabiele of verslechterende situatie”, verstaat art. 1a:1 lid 4 Wajong daaronder dat de “de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie zich niet kunnen ontwikkelen”; en
  - waar in art. 4 lid 3 Wet WIA onder duurzaam mede wordt verstaan “een medische situatie waarbij op lange termijn een geringe kans op herstel bestaat”, wordt in art. 1a:1 lid 3 Wajong duurzaamheid alsnog aangenomen als de betrokkene “gedurende een tijdvak van tien jaar (...) geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie (heeft gehad)”

De hardheid van ‘niet uitgesloten’ (vervolg)

20. Terug naar de situatie van appellante. Ik lees in de hiervoor in punt 10 geciteerde weergave van het standpunt van de psychiater dat deze met de nodige misen en maren op de lange termijn een verbetering van het functioneren niet uitsluit, maar dat hij het ontstaan van arbeidsvermogen zeer twijfelachtig acht.

21. Waar de CRvB naar mijn mening ten onrechte aan voorbij gaat, is het verschil tussen *verbetering van functioneren* (dat de psychiater op lange termijn niet uitgesloten acht) en het *ontstaan van arbeidsvermogen* (wat de psychiater zelfs bij verbetering van het functioneren juist twijfelachtig acht).

22. En waar de CRvB naar mijn mening ook te gemakkelijk aan voorbij gaat, is het feit dat bij het *aanbieden* van een behandeling de behandelers hun patiënt vooral de *hoop* willen geven dat die behandeling (dit keer) ook echt iets gaat opleveren.

Dat maakt dat de bij aanvang van die behandeling uitgesproken positieve verwachting vooral is bedoeld om de betrokkene te ondersteunen en niet gelijk mag worden gesteld aan een objectieve verwachting van het te behalen resultaat. Vergelijk r.o. 4.6 van CRvB 12 mei 2021, ECLI:NL:CRVB:2021:1168:

“Dat sociaalpsychiatrisch verpleegkundige [spv] *aanvankelijk* meende dat cognitieve gedragstherapie *ook* in het geval van appellant *effectief* zou kunnen zijn en hiervan dus later is teruggekomen, maakt niet dat anders moet worden geoordeeld. Zoals de behandelaars hebben uiteengezet, betrof dit een gedachte *in de beginfase* van de behandeling en kan er *gedurende de behandeling* en het beter leren kennen van de patiënt, een *verandering van inzicht* optreden (cursivering EvdB)”

23. Naar mijn mening had op grond van de informatie van de psychiater in combinatie met het feit dat appellante al 15 jaar onder behandeling is geweest zonder dat dit heeft geleid tot het ontstaan van arbeidsvermogen, ook kunnen worden geconcludeerd dat het onvoldoende aannemelijk is dat de aangegeven behandeling alsnog zal kunnen leiden tot het ontstaan van arbeidsvermogen, zodat dit vooralsnog (namelijk niet te voorziene ontwikkelingen daargelaten) uitgesloten moet worden geacht.

24. Nu wordt appellante echter het bos ingestuurd met de mededeling “Eigenlijk verwachten

10 *Kamerstukken II* 2011/12, 33161, nr. 3, p. 90.

11 *Kamerstukken II* 2011/12, 33161, nr. 9, p. 122.

we er niets van, maar kom over 7 jaar nog eens terug” (appellante was ten tijde van haar aanvraag 21 jaar oud). Of dat haar zal helpen bij haar behandeling...

E. van den Bogaard

Ed van den Bogaard is advocaat bij Westhoff Advocaten te Amsterdam, voorzitter van de Adviescommissie bestuursrecht van de Nederlandse Orde van Advocaten en bestuurslid van de Specialisatievereniging Sociaal Zekerheidsrechtadvocaten SSZ

102

Bij beoordeling of later alsnog recht bestaat op WIA-uitkering geldt niet de in art. 60 lid 2 Wet WIA opgenomen wachttijd van twee maanden

Centrale Raad van Beroep
5 maart 2025, nr. 24/1091 WIA,
ECLI:NL:CRVB:2025:327
(Harbers)

Tijdelijk toegenomen arbeidsongeschikt.

[Wet WIA art. 55]

Na weigering WIA-uitkering per 4 december 2015 is appellante op 23 april 2019 geopereerd aan haar pols en heeft zij zich gemeld met toegenomen klachten. Het UWV weigert uitkering en stelt zich op het standpunt dat sprake is geweest van een tijdelijke toename van arbeidsongeschiktheid (zes weken) en dat in art. 60 lid 2 Wet WIA uitgegaan wordt van twee maanden. Volgens de Raad mist art. 60 lid 2 Wet WIA en de daarin genoemde termijn van twee kalendermaanden, toepassing. Van een herziening van de inkomenseis, als bedoeld in dat artikellid, is immers geen sprake. Het recht op WGA-uitkering vanaf 23 april 2019 moet met inachtneming van het bepaalde in art. 56 lid 2 Wet WIA vastgesteld te worden. De verzekeringsartsen hebben voldoende gemotiveerd toegelicht waarom appellante vanaf 23 april 2019 voor een periode van zes weken, dus tot 5 juni 2019, volledig arbeidsongeschikt is. De aangevallen uitspraak, voor zover deze betrekking heeft op de datum 23 april 2019 wordt vernietigd.

Uitspraak op het hoger beroep tegen de uitspraak van de rechtbank Amsterdam van 5 april 2024, 22/5160 (aangevallen uitspraak),

tussen:

[appellante] te [woonplaats] (appellante)

de Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv)

Samenvatting

Het gaat in deze zaak over de vraag of het Uwv terecht aan appellante geen WIA-uitkering heeft toegekend, omdat bij appellante geen sprake is van toegenomen beperkingen. Volgens appellante heeft zij meer (medische) beperkingen door haar klachten dan het Uwv heeft aangenomen. De Raad volgt dit standpunt gedeeltelijk. Artikel 60, tweede lid, van de Wet WIA is niet van toepassing. Artikel 55, eerste lid, aanhef en onderdeel b, onder 1°, van de Wet WIA is van toepassing. Appellante is tijdelijk volledig arbeidsongeschikt.

Procesverloop

Namens appellante heeft mr. A. Staal, advocaat, hoger beroep ingesteld en de gronden van beroep ingediend. Het Uwv heeft een verweerschrift ingediend.

De Raad heeft een vraagstelling aan het Uwv gestuurd.

Het Uwv heeft daarop, onder verwijzing naar een rapport van de verzekeringsarts bezwaar en beroep, gereageerd.

De Raad heeft de zaak behandeld op een zitting van 11 december 2024. Appellante is verschenen, vergezeld door haar echtgenoot, en bijgestaan door mr. Staal. Het Uwv heeft zich laten vertegenwoordigen door A. Anandbahadoer.

Overwegingen

Inleiding

1. Bij de beoordeling van het hoger beroep zijn de volgende feiten en omstandigheden van belang.

1.1. Appellante heeft voor het laatst gewerkt als schoonmaakster voor 15,48 uur per week. Op 9 april 2013 is appellante uit dienst getreden bij haar toenmalige werkgever en heeft zij een uitkering op grond van de Werkloosheidswet ontvangen. Op 6 december 2013 heeft zij zich ziekgemeld met pijn en stijfheid in de armen, nek en polsen. Bij besluit van 26 januari 2016 heeft het Uwv geweigerd appellante na afloop van de wachttijd met ingang van 4 december 2015 een WGA-uitkering